

ŠAJĀ NUMURĀ:

■ ES atbalsts mežsaimniecībai	2
■ Līdz 1. februārim jāiesniedz pārskati	2
■ Latvijā konstatēta jauna ozolu slimība	3
■ Igaunī izglītojas Latvijā	4
■ Apbalvoti konkursa „Mūsu mazais pārgājienis” laureāti	5
■ „Čiekura” krustmāte – balvas mazais „Zelta čiekurs” ieguvēja	5
■ SIMWOOD pēta iespējas Eiropā cirst vairāk koksnes	6
■ Mežs ir ģimenes lielā mīlestība	8
■ Meža kopšana ir saimnieka sirdslieta	9
■ Pārdodot cirsu izsolē, vinnēju	9
■ Meža īpašnieki interesējas par platlapju audzēšanu	12
■ Meža veltes ziemā	14
■ Jaunaudzes jāuzmana arī ziemā	15
■ Tagad FSC vietne arī latviešu valodā	16
■ Izdota jauna brošūra „Mācies gudri saimniekot mežā”	16
■ Mobilajai lietotnei jauns nosaukums	16

AKTUĀLI JAUTĀJUMI UN DISKUSIJAS MEŽA NOZARES KONFERENCĒ

Šogad ikgadējā meža nozares konference notika decembra sākumā Latvijas valsts mežzinātnes institūtā (LVMI) „Silava”, Salaspilī. Konferenci organizēja Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) Meža konsultāciju pakalpojumu centrs sadarbībā ar Zemkopības ministriju (ZM).

Konference pulcināja plašu interesentu loku – ap 160 meža īpašnieku un nozares pārstāvju. Pasākumā tika aplūkotas aktuālas tēmas: par iespējamiem grozījumiem regulējumā par koku ciršanu mežā, aizsargājamo ES meža biotopu noteikšanu privātajos mežos, ES atbalstu mežiem, Valsts meža dienesta sadarbību ar meža īpašniekiem un citas tēmas, kas izraisīja plašas klātesošo debates.

Konferenci atklāja zemkopības ministrs **Jānis Dūklavs**. Ievadā ministrs atzinīgi novērtēja meža nozares devumu tautsaimniecībā: „Neskatoties uz grūtajiem laika apstākļiem, nozarei ir izdevies sasniegt labus rādītājus – divus miljardus eiro eksportā, kas ir 5,2% no kopprodukta un 20% no eksporta.”

Ministrs ieskicēja aktuālos jautājumus un galvenās problēmas: „Tā kā puse no mūsu „zaļā zelta” ir privāto īpašnieku rokās, aktuāls ir jautājums par klimata pārmaiņām un emisiju kvotām. Tas ir jautājums, par ko kopā būs jādomā, kā to risināt, lai varētu maksimāli aizstāvēt Latvijas intereses.

Runājot par ES atbalsta projektiem mežiem – kopumā meža īpašnieki bijuši ļoti aktīvi. Vienā no aktivitātēm, kas saistīta ar jaunaudžu kopšanu, jau izmantoti 90% no pieejamā ES finansējuma. No vienas pu-

ses, ļoti labi, ka līdzekļi nonāk tur, kur tas ir paredzēts un dod jau tālāk savu labumu, no otras puses, jāskatās, kur būs iespējams pārdalīt vēl kādus līdzekļus. Gribētu pievērst meža īpašnieku uzmanību dažādām izglītošanas programmām un aicināt apgūt zināšanas ar ES atbalstu.

Aktuāls jautājums visas nozares mērogā ir paredzētās izmaiņas Ministru kabineta noteikumos par koku ciršanu. Ir notikušas jau vairāk nekā 20 tikšanās ar dabas organizācijām, kas aizstāv pretējo viedokli. Līdz šim nav izdevies iegūt sapratni, jo viedokļi ir dažādi. Mēs darīsim visu iespējamo, lai panāktu kompromisu abu pušu interesēs. Visi meža īpašnieki ir ieinteresēti maksimāli pareizā, izdevīgākā laikā ievākt ražu ar maksimālu peļņu, tai pašā laikā nenodarot pāri dabai.

► 10. lpp.

ES ATBALSTS MEŽSAIMNIECĪBAI

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Operatīvā informācija par pieteiktajiem projektiem ELFLA LAP pasākuma "Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un meža dzīvotspējas uzlabošanā" 4.kārtā

Aktivitāte	Pieteikumu skaits	Pieteiktais publiskais finansējums	Izsludinātais finansējums	Finansējuma pārpalikums vai iztrūkums
8.1. Atbalsts apmežošanai un meža zemes izveidei	223	736 987	1 500 000	763 013
8.4. Atbalsts meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai	22	107 797	500 000	392 203
8.5. Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai	2 634	6 874 794	5 000 000	-1 874 794
KOPĀ	2 879	7 719 578	X	X
t.sk. iesniegts EPS	97%			

www.lad.gov.lv

No oktobra sākuma līdz decembra sākumam meža īpašniekiem bija iespēja iesniegt pieteikumus ES atbalstam pasākumā „Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un meža dzīvotspējas uzlabošanā”.

Lauku atbalsta dienests (LAD) tika izsludinājis divas pieteikšanās kārtas (4. un 5. kārtu). 4. kārtā projektus varēja iesniegt trijos apakšpasākumos – „Meža ieaudzēšana”, „Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana” un „Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanā”, bet 5. kārtā tikai apakšpasākumā „Meža ieaudzēšana”. Pieteikšanās kārtas ir noslēgušās, un LAD ir apkopojis abu kārtu rezultātus.

Pieteikšanās kārtu rezultāti

Pēc apkopotās informācijas, 4. kārtā tika iesniegti **2879** projektu pieteikumi, bet 5. kārtā – **171** pieteikums. Tāpat kā iepriekšējās kārtās, arī šajā kārtā pretendenti visvairāk pieteikumus iesnieguši apakšpasākumā „Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai”. Šajā apakšpasākumā kopā tika iesniegti 2634 pieteikumi ar kopējo finansējumu 6 874 794 EUR. Publiskais izsludinātais finansējums bija 5 000 000 EUR, līdz ar to ir radies finansējuma iztrūkums. Tas nozīmē, ka projekti par 1 874 794 EUR tiks noraidīti. Lielāka iespēja saņemt atbalstu būs tiem pretendentiem, kas pēc projektu atlases kritērijiem saņems vairāk punktu.

Apakšpasākumā „Meža ieaudzēšana” 4. kārtā kopā tika iesniegti 245 pieteikumi un 5. kārtā – 171 pieteikums. Vismazāk pieteikumi tika saņemti apakš-

pasākumā „Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana”. Saņemto pieteikumu skaits – 22. Šajos abos apakšpasākumos finansējums ir pietiekams. Tas nozīmē, ka atbalstu saņems visi pretendenti, kuri ir iesnieguši pieteikumus un kuru projekts atbilst visām prasībām.

Tā kā vēl notiek projektu izvērtēšana, pirms projektu realizēšanas ieteicams sagaidīt no LAD apstiprinošu lēmumu par to, ka projekts ir atbalstīts.

Kopējā situācija

Perioda sākumā katram apakšpasākumam tika iedalīts publiskais finansējums. Pēc piecām kārtām kopējā situācija ir šāda:

- apakšpasākumā „Meža ieaudzēšana” pieejamais publiskais finansējums bija 9 960 103 EUR, nākamajās kārtās pieejamais finansējuma atlikums ir 6 467 860 EUR,

- apakšpasākumā „Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana” pieejamais publiskais finansējums bija 5 560 373 EUR, nākamajās kārtās pieejamais finansējuma atlikums ir 2 062 515 EUR,

- apakšpasākumā „Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanā” pieejamais publiskais finansējums bija 21 343 077 EUR, nākamajās kārtās pieejamais finansējuma atlikums ir 1 911 706 EUR.

Sekosim līdzī informācijai un gaidīsim nākamās pieteikšanās kārtas, jo, kā redzams, atlikušais finansējums ir tik, cik ir.

Ieva Doniņa,

MKPC Zemgales nodaļa

MEŽA ĪPAŠNIEKIEM LĪDZ 1. FEBRUĀRIM JĀIESNIEDZ PĀRSKATI

Katru gadu līdz 1. februārim meža īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam ir pienākums informēt Valsts meža dienestu par iepriekšējā kalendārā gadā veikto mežsaimniecisko darbību savā īpašumā. Tas noteikts Meža likuma 29. panta otrajā daļā.

Pārskatu par iepriekšējā kalendārā gadā veikto mežsaimniecisko darbību ir iespējams iesniegt jebkurā Valsts meža dienesta mežniecībā, ar pasta starpniecību vai elektroniskā dokumenta formā. Informācijas sagatavošanai var izmantot Valsts meža dienesta izstrādātas veidlapas – paraugi atrodami mājas lapā www.vmd.gov.lv Meža īpašniekiem sadaļā Veidlapas. Informāciju iesniedz, ja meža īpašumā vai tiesiskajā valdījumā esošajā mežā ir veikta koku ciršana, jaunaudžu kopšana, meža atjaunošana vai meža ieaudzēšana. Par iesniegtās informācijas patiesumu atbildīgs meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs.

Meža īpašniekam jāatceras, ka apliecinājumiem ir atšķirīgi derīguma termiņi. Ja apliecinājuma darbības laikā īpašnieks nav pabeidzis plānotos darbus, tādā gadījumā, lai turpinātu likumīgu koku ciršanu, jāsaņem jauns iesniegums un citi nepieciešamie dokumenti un jāizņem jauns apliecinājums koku ciršanai.

Par nepatiesu informācijas sniegšanu vai nesniegšanu vispār draud administratīvā atbildība. Mežzinis katru pārskatu izvērtē un, ja nepieciešams, veic informācijas atbilstības pārbaudi dabā.

LATVIJĀ KONSTATĒTA JAUNA OZOLU SLIMĪBA

Valsts meža dienests informē, ka Latvijā pirmo reizi konstatēta bīstama ozolu slimība – akūtā ozolu kalšana (*Acute oak decline*). Slimība novērota Talsu pauguraines dabas parkā, kur Valsts meža dienesta speciālisti konstatēja kalstošus ozolus. Slimība ir zināma nesen, un tās ierosinātāji ir vairākas zinātnei pilnīgi jaunas baktērijas. Visbiežāk no slimajiem ozoliem tiek izdalītas divas baktēriju sugas – *Gibbsiella quercinecans* un *Brenneria goodwinii*. Šīs baktērijas tika konstatētas arī kalstošajos ozolos Talsu pauguraines dabas parkā. Pagaidām nekur citur Latvijā šī slimība nav konstatēta.

Akūtā ozolu kalšana sevišķi izplatīta ir Lielbritānijā, kur šobrīd arī notiek intensīvi šīs slimības pētījumi. Pēc britu zinātnieku teiktā, slimība skar galvenokārt tikai nobriedušus ozolus – tādus, kuri ir vecāki par 50 gadiem un kuru diametrs krūšu augstumā ir vairāk nekā 30 cm. Slimība ozolus apdraud gan dabiskās, gan mākslīgās ekosistēmās, tajā skaitā mežos, parkos, lauksaimniecības zemēs un pilsētvidē.

Svarīgākā pazīme, pēc kuras iespējams slimību atpazīt, ir tā, ka no inficētā koka stumbra tek tumšs, lipīgs šķidrums (eksudāts), kas izdalās pa mazām vertikālām plaisām. Iesākumā tumšā šķidruma izdalīšanās vērojama vienu līdz divus metrus virs zemes, bet pēc tam tā var būt novērojama arī koka lapotnē. Šķidruma izdalīšanās parasti vērojama pavasarī (martā–jūnijā) un rudenī (oktobrī–novembrī).

Inficētajos kokos gandrīz vienmēr konstatējama šaurspārnu krāšņvabole (*Agrius biguttatus*), kas, iespējams, ir slimības pārnēsātāja.

Pagaidām zinātniekiem īsti nav skaidrs, kā slimību izraisošās baktērijas izplatās no koka uz koku, zināms vienas, ka slimība izplatās diezgan strauji.

Reizēm inficētie ozoli daļēji atkopjas no slimības, tomēr vairākumā gadījumu tie samērā ātri aiziet bojā – parasti 3–5 gadu laikā kopš pirmo simptomu parādīšanās. Pēc britu zinātnieku domām, akūtā ozolu kalšana ir kompleksa saslimšana, kas attīstās vairāku atšķirīgu faktoru (ne tikai baktēriju) ietekmē.

Pagaidām slimība ir pārāk maz izpētīta, lai varētu sniegt konkrētus ieteikumus tās apkarošanai, līdz ar to labākais variants būtu inficētos kokus likt mierā un turpināt to novērošanu.

Nākamā gada sākumā (janvārī–februārī) tiek plānots informatīvs pasākums, kurā Valsts augu aizsardzības dienests

sīkāk informēs par jaunatklāto ozolu slimību. Par šī pasākuma vietu un laiku tiks ziņots atsevišķi. Gadījumā, ja jūs ievērojat ozolus ar iepriekšminētajām pazīmēm, lūdzam informēt Valsts meža dienesta inženieri meža aizsardzības jautājumos:

Oskars Zaļkalns, tālr.: 26188968;
e-pasts: oskars.zalkalns@vmd.gov.lv;
Vasilij Kolačs, tālr.: 29441040;
e-pasts: vasilij.kolacs@
ziemelvidzeme.vmd.gov.lv
VMD informācija

APBALVOTI MEŽA NOZARES GADA BALVAS „ZELTA ČIEKURS” LAUREĀTI

Šogad 1. decembrī Vidzemes koncertzālē „Cēsis” tika godināti meža nozares izcilākie ļaudis vairākās nominācijās.

Gada balvu „Zelta čiekurs” nominācijā „Par mūža ieguldījumu” saņēma: kokrūpnieks Juris Emsiņš, mežzinātnieks Jānis Smilga, mežsaimnieks Arnis Vairis Balodis, mežsaimnieks Dainis Blūmentāls un meža resursu informācijas sistēmu speciālists Jānis Uzulis.

Nominācijā „Par inovatīvu uzņēmējdarbību” apbalvoja laureātus – SIA „Amber Wood”, akciju sabiedrības „Latvijas valsts meži” (LVM) Mazsila kokaudzētavu un SIA „Rīgas Krēslu fabriku”, kas šogad ieguva gada balvu „Zelta čiekurs”.

Pasākumā apbalvoja arī nominācijas „Par ieguldījumu sabiedrības izglītošanā” laureātus – Kasparu Riži, Marju Gustavsoni un LVM skolu izglītības programmas „Izzini mežu” īstenotājus: Līgu Abizāri, Andu Sproģi, Kasparu

Meža nozares gada balvas „Zelta čiekurs” ieguvēji

Foto: ZM

Riži un Tomasu Kotoviču. Balvu saņēma LVM komanda.

Šogad reizē apbalvoja gan nominācijas „Par ilgtspējīgu saimniekošanu”, gan konkursa „Sakoptākais mežs” laureātus – meža īpašniekus: Māri Bērziņu no Cieceres pagasta, Kārli Martinsonu no Limbažu

pagasta un Gunti Vībānu no Zasas pagasta. Galveno balvu ieguva Māris Bērziņš.

Meža nozares gada balvas pasniegšanas ceremonija kļuvusi par tradīciju, šogad to pasniedza jau četrpadsmito reizi. Ceremoniju var noskatīties Re: TV arhīvā.

ZM informācija

IGAUNIJAS SADARBĪBAS PARTNERI IZGLĪTOJAS LATVIJĀ

Igaunijas privāto mežu centrs (angļu valodā *Foundation Private Forest Centre*, igauņiski *Sihtasutus Eramet-sakeskus*) *Erasmus + mobilitātes projekta „Mežs enerģijai, videi un sadarbībai”* (angļu valodā *Forest for Energy, Environment and Cooperation*) ietvaros no šā gada 21. līdz 25. novembrim viesojās Latvijā un iepazīnās ar meža apsaimniekošanas praksi un tās aspektiem Latvijā.

LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs sagatavoja mācību brauciena programmu, piedāvājot Igaunijas privāto mežu centra un Igaunijas meža īpašnieku kooperatīvu darbiniekiem/pārstāvjiem iepazīties ar situāciju Latvijā meža enerģētikas, vides, meža apsaimniekošanas un meža īpašnieku kooperācijas jomā.

Mācību brauciena ietvaros dalībnieki apmeklēja SIA „FORTUM Jelgava”, kur iepazīnās ar Baltijā lielākās biomasas kurināmā koģenerācijas stacijas darbību, tehnoloģijām un izmantotajām sistēmām, devās uz Zemkopības ministrijas Meža departamentu, lai apspriestu aktuālākos jautājumus, kas šobrīd skar Latvijas likumdošanu mežsaimniecības jomā, tikās ar Latvijas meža īpašnieku biedrības pārstāvjiem un mežsaimniecisko pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību *L.V.Mežs*, lai uzklautu arī meža īpašnieku viedokli šajos jautājumos

un iepazītos ar praktisko meža apsaimniekošanu. Pasaules Dabas fonda demonstrējumu saimniecībā „Kalna Gavieši” viesi iepazīnās ar izlases cirtes izmantošanas aspektiem, un, kā atzina mācību brauciena dalībnieki, tieši šī abu pušu viedokļu un situāciju salīdzināšana palīdzēja vispusīgi iepazīties ar saimniekošanas metodēm.

Lai izprastu meža apsaimniekošanas sertifikācijas norisi, dalībnieki tikās ar FSC pārstāvi Latvijā un *PEFC* Latvijas padomi. Savukārt ar vienu no lielākajiem privāto mežu apsaimniekotājiem SIA *Bergvikskog* pārrunāja meža īpašnieka argumentāciju, izvēloties meža apsaimniekošanas sertifikāciju.

Par šībrīža aktualitāti Latvijā – Eiropas nozīmes biotopu kartēšanu meža zemēs, tās norisi un pirmās sezonas noslēguma rezultātiem – tikšanās norisinājās Dabas aizsardzības pārvaldē Siguldā.

Noslēgumā brauciena dalībnieki devās pieredzes apmaiņā uz SIA „Rīgas meži” stādaudzētavu „Norupe”. Kokaudzētavas teritorijā bija iespēja apskatīt ietvarstādu siltumnīcas, stādu audzēšanas poligonu un ģenētiski augstvērtīgu priežu sēklu plantācijas. Ik gadu kokaudzētava izaudzē apmēram 1,5 miljonus stādu, no kuriem lielākā daļa tiek patērēta Rīgai piederošo meža platību atjaunošanai, bet atlikušie realizēti tirgū.

Noslēgumā Igaunijas kolēģi atzina, ka mācību brauciens devis lielisku iespēju iepazīties ar privātās mežsaimniecības norisēm Latvijā. Salīdzinot situāciju Latvijā un Igaunijā, galvenās mācību dalībnieku atziņas:

- Latvijā meža īpašniekiem ir ievērojami mazāki nodokļi par koksnes pārdošanu, taču ir iespāids, ka kopumā meža apsaimniekošanā ēnu ekonomikas apjoms ir lielāks nekā Igaunijā;

- Latvijā cērt mazāk koksnes uz meža platības vienību, salīdzinot ar Igauniju. To vizuāli arī varot redzēt, braucot pa Latviju;

- Igaunijā pieejams valsts atbalsts meža stādīšanai pēc kailcirtes izpildes, ko meža īpašnieki izmanto aizvien lielākā apjomā. Latvijā šāds atbalsts nav pieejams;

- Latvijā pieejamo ES fondu mežsaimniecības pasākumu likmes par aktivitāti un/ vai platības vienību ir ievērojami augstākas nekā Igaunijā;

- Arī Igaunijā aktuāla problēma meža apsaimniekošanā ir meža dzīvnieku nodarītie bojājumi;

- Latvijā atšķiras mežsaimniecisko pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību nosaucējumi koksnes iepirkšanai no sabiedrības biedriem, salīdzinot ar Igauniju.

Maija Birkena – Dzelzkalēja, MKPC

APBALVOTI KONKURSA „MŪSU MAZAIS PĀRGĀJIENS” LAUREĀTI

Sogad novembrī Tērvetes dabas parkā notika Zemkopības ministrijas (ZM) konkursa Latvijas skolu jaunatnei „Mūsu mazais pārgājiens 2017” laureātu apbalvošanas pasākums.

Konkursa apbalvošanas ceremonijā vienkopus pulcējās 239 skolēni un vairāki desmiti skolotāju, pulciņu vadītāji un vecāki

Foto: ZM

Jau par tradīciju kļuvušajā konkursā piedalījās Latvijas vispārizglītojošo un profesionālo skolu skolēni, kā arī interešu izglītības pulciņi un mazpulki, kas veica izpēti par lietaskoku turpinājumu Latvijā un pasaulē galaizstrādājumu veidolā. Šī gada konkursa moto bija „Meža zemē Latvijā!”.

Šogad konkursam tika iesūtīti 86 darbi: 1.–4. klašu grupā – 31, 5.–9. klašu grupā – 17, interešu izglītības pulciņu un mazpulku grupā – 31, savukārt 10.–12. klašu un profesionālo izglītības iestāžu grupā – 7 darbi. Ar uzvarētājiem var iepazīties ZM interneta vietnē www.zm.gov.lv.

Konkursa dalībnieki apzināja Latvijas mežos sastopamās dabas un kultūrvēsturiskās vērtības, iepazinās ar koksnes izmantošanas veidiem un ieguva plašākas zināšanas par meža nozari un tās nozīmi tautsaimniecībā.

ZM informācija

„ČIEKURA” KRUSTMĀTE – BALVAS MAZAIS „ZELTA ČIEKURS” IEGUVĒJA

Marja Gustafsona (*Marja Gustafsson*) ir meža nozares gada balvas 2017. laureāte un mazā „Zelta čiekura” ieguvēja nominācijā „Par ieguldījumu sabiedrības izglītošanā”.

Latvijas meža nozarē Marja Gustafsona ir labi zināma kā ilggadēja un uzticama Zviedrijas meža nozares sadarbības partnere.

Marja Gustafsona strādājusi Zviedrijas meža aģentūrā kopš 1981. gada. Pēdējo 20 gadu laikā Marjas darbs bijis saistīts galvenokārt ar ārvalstu projektiem. Latvijā kopīgi sadarbības projekti bijuši ar Valsts meža dienestu, LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centru, SIA *Bergvik Skog* u.c.

Viens no pirmajiem projektiem bija „Mezsaimniecības konsultantu apmācība Latvijas Valsts meža dienestā” (1998–1999). Projekta ietvaros tika apmācīti VMD darbinieki (mežziņi, viņu vietnieki u.c.), ap 50 konsultantu, kas vēlāk strādāja VMD kā konsultanti reģionos.

Valsts meža dienesta (VMD) un Zvied-

rijas nacionālās meža pārvaldes kopprojekta „Meža mācību sistēmas nostiprināšana, lai veicinātu ilgtspējīgu mezsaimniecību Latvijas privātajos mežos” (2002–2005) ietvaros ar Marjas Gustafsones līdzdalību tika izglītoti VMD mežziņi, viņu vietnieki un mežsargi pedagoģijā, saskarsmē, darbā ar sabiedrību. Daudzi no viņiem arī tagad strādā meža nozarē.

Projekta ietvaros ar Marjas Gustafsones pieredzi un praktisku padomu tika izveidots pirmais informatīvais izdevums meža īpašniekiem „Čiekurs”. Marja Gustafsona arī praktiski palīdzēja rakstu

sagatavošanā. Viņu droši var saukt par „Čiekura” krustmāti. Izdevuma „Čiekurs” izdošana turpinās, un kopumā ir iznākuši jau 55 izdevumi.

Dažādu sadarbības projektu īstenošana turpinās vēl tagad. 2016. gadā tika izveidota privātā firma „*Carmina Consult*” sadarbības projektu piesaistei un īstenošanai.

Pēdējos gados nozīmīgs Marjas Gustafsones ieguldījums bija *Central Baltic Interreg IVA* projekta „Koksnes enerģija un ekoloģiski tīras tehnoloģijas” īstenošana.

Domājot par turpmāko ieguldījumu Latvijas meža nozares attīstībā, ar Marjas Gustafsones iniciatīvu tika izstrādāts jauns starptautisks projekta pieteikums *EU4BIO*, kas šobrīd rezultējies apstiprinātā sadarbības projektā *Baltic For Bio*, un tas tiks realizēts no 2017. gada nogales līdz 2020. gada septembrim.

Marja Gustafsona ir augsta līmeņa mezsaimniecības speciāliste ar augstu atbildības sajūtu, komunikabla, neatlaidīga un vērsta uz mērķa sasniegšanu, meistarīgi prot vadīt darba grupas, komunicēt ar dažādu valstu sadarbības partneriem.

STARPTAUTISKĀ PROJEKTĀ *SIMWOOD* PĒTA IESPĒJAS EIROPĀ CIRST VAIRĀK KOKSNES

Lai vērtētu, analizētu un piedāvātu risinājumus koksnes ilgtspējīgas mobilizācijas iespējām vairākās Eiropas Savienības (ES) valstīs, no 2013. gada nogales norisinājās starptautisks projekts *SIMWOOD* (Ilgtspējīgas un inovatīvas koksnes mobilizācijas iniciatīvas). Projekta virsmērķis ir palielināt koksnes iegūvi no meža platībām Eiropā, projekta realizācijā iesaistot interešu grupas, veidojot reģionālus pilotprojektus, lai aktivizētu meža īpašniekus, popularizējot sadarbības principu meža apsaimniekošanā, vienlaikus nodrošinot arī meža ilgtspējas funkcijas. Projektā kopumā bija iesaistīti 27 partneri un divi asociētie partneri kopumā no 13 ES valstīm, vadošais partneris – Meža un mežsaimniecības pārvalde no Bavārijas pavalsts Vācijā, savukārt no Latvijas puses projektā kā asociētais partneris piedalījās Rīgas Tehniskā universitāte. Projekta partneri – 13 zinātniskas institūcijas, 11 mazi un vidēji uzņēmumi, divas Eiropas līmeņa organizācijas un viena atbalstoša organizācija – pārstāv dažādas darbības jomas.

Projekta noslēguma konference norisinājās šī gada 12.–13. oktobrī Parīzē. Noslēguma konferences pirmajā dienā dalībniekus iepazīstināja ar projektu kopumā, saistītajām Eiropas Komisijas iniciatīvām, savukārt otrajā konferences dienā projektā iesaistītās dalībvalstis ziņoja par projekta ietvaros realizētajām iniciatīvām (pilotprojektiem), kas veicinātu koksnes mobilizāciju, t.i., koksnes ciršanas apjoma pieaugumu konkrētajā valstī. Konferences noslēgumā norisinājās paneldiskusija par koksnes mobilizācijas nepieciešamību, problemātiku Eiropā, kurā piedalījās dažādu meža sektora nevalstisko organizāciju pārstāvji – Eiropas kokzāģētavu industrijas organizācija, Eiropas valsts mežu asociācija, Eiropas papīrindustrijas konfederācija u.c.

Projekta rezultāti liecina par labu papildu koksnes ieguves iespējām

Projektā iesaistītās dalībvalstis izstrādāja pilotprojektus, kuros attīstīja iniciatīvas koksnes mobilizācijai pārstāvētajā valstī, t.i., pasākumus koksnes apjoma ieguves palielinājumam, un

Palielinot koksnes ciršanas apjomus, palielināsies arī meža atjaunošana ar selekcionētu stādmateriālu

galvenie secinājumi tika izklāstīti konferences otrajā dienā prezentācijās vai stenda referātu veidā. Viens no projekta mērķiem bija arī noskaidrot meža īpašnieku pašreizējo un nākotnes motivāciju attiecībā uz koksnes iegūvi.

SIMWOOD projekta aplēses liecina, ka teorētiski Eiropā kopumā ik gadu var iegūt papildu 200 milj. m³ koksnes, kas

ir kā matemātiskā starpība starp koksnes ikgadējo pieaugumu un ciršanas apjomu, taču, izvērtējot ieguves apstākļus un citus faktorus, katru gadu reāli iespējams papildus iegūt aptuveni 60 milj. m³ koksnes. Šīs aplēses un projektā izstrādātie koksnes mobilizācijas pasākumi pieņemti, nevērtējot citus saistītos procesus – kā dabas aizsardzības iniciatīvas, CO₂ emisiju samazināšanas mērķus u.c. Projekta dalībvalstīs apsvērtie pasākumi koksnes ciršanas apjoma pieaugumam saistīti galvenokārt ar privātajiem mežiem, maziem un vidējiem meža īpašumiem, kuros saimnieciskā darbība norisinās salīdzinoši ekstensīvi. Pētījumi par privāto meža īpašnieku un tā profilu liecina, ka faktori, kas ietekmē koksnes iegūvi, ir meža īpašuma lielums, reģiona tradīcijas, meža īpašnieku asociāciju trūkums, neskaidrs koksnes ieguves mērķis, iztrūkst uzticēšanās sadarbības partneriem (koksnes uzpircējiem un mežizstrādātājiem) un meža apsaimniekošanas plānošana.

Dažādās valstīs dažādi risinājumi un iespējas

Francijā līdz 2026. gadam plāno palielināt ciršanas apjomu par 12 milj. m³ koksnes, valsts šobrīd grantu veidā atbalsta projektus, kas veicina koksnes ieguves apjoma pieaugumu, uzlabo mežaudžu stāvokli, lai ieviestu mežizstrādes tehniku ar samazinātu spiedienu uz augsni un pilnveidotu koksnes plūsmas loģistiku. Tam izstrādātas papildu iniciatīvas, lai uzlabotu komunikāciju ar meža īpašniekiem, skaidrotu meža apsaimniekošanas un koksnes ieguves būtību, tās ietekmi uz vidi un ainavu, kā arī demonstrētu mežizstrādes tehnikas darbību mežā. Ar šīm darbībām iecerēts kļiedēt meža īpašnieku stereotipus vai slikto pieredzi par mežizstrādes tehnikas ietekmi mežā. Vienlaikus nepieciešams apzināt, kāda veida koksne pārstrādes sektoram ir visvairāk nepieciešama.

Vācijā, Bavārijas pavalstī, lai palielinātu koksnes ieguves apjomus, cenšas

veicināt mežsaimniecisko darbību mazos un vidējos meža īpašumos, stiprinot meža kooperatīvu/ asociāciju darbību (Vācijā sauktas arī par meža īpašnieku pašpalīdzības organizācijām), attīstot meža īpašnieku konsultāciju sistēmu, kā arī sniedzot finansiālu atbalstu meža īpašniekiem, lai tie pielāgotu mežaudzes klimata pārmaiņām. Bavārijā, līdzīgi kā Latvijā, dati par meža īpašnieku un mežaudzēm ir ierobežotas pieejamības informācija, taču savukārt Francijā ir izveidota publiska platforma, kurā meža īpašnieks pats var noteikt, vai un kādi dati par viņa īpašumu ir pieejami publiski. Vācijā parādās tendence veicināt vietējās koksnes patēriņu, vietējās koksnes zīmola veidošana. Līdzīgas iniciatīvas par vietējās koksnes izmantošanas veicināšanu attīstās arī Apvienotajā Karalistē.

Īrijas speciālisti projekta ietvaros attīstīja dažādu, Īrijā līdz šim mazizplatītu produktu ražošanu no koksnes, ko iegūst pirmajā krājas kopšanā priežu audzēs – papildu zāģbalkiem, arī no zariem un galotnēm sagatavojot šķeldu enerģijas ražošanai. Papildus izveidoja aktīvu ražotāju grupu, kura attīstīja koksnes piegādes ķēdes, kā arī apmācīja motorzāģa operatorus darbam mežā.

Slovēnijā, kur privāto mežu situācija līdzinās Latvijai, risinājumus ciršanas apjoma palielināšanai saredz komunikācijas uzlabošanā ar privāto mežu īpašniekiem, izveidojot publiskus informatīvus interneta portālus, padarot publiski pieejamus daļējus datus par privāto mežu īpašumiem, papildus izglītojot meža konsultantus un meža īpašnieku asociāciju vadītājus, kā arī izstrādājot rokasgrāmatu darbam ar meža īpašniekiem. Tiek rekomendēts stiprināt meža īpašnieku asociāciju darbību, tās vairāk motivējot koksnes ieguves procesa veicināšanā. Vienlaikus veikti pētījumi par mežizstrādi grūti pieejamās vietās – stāvās nogāzēs u.tml.

Savukārt Eiropas dienvidreģiona valstis **Spānija un Portugāle** meža apsaimniekošanas intensificēšanu saredz,

kā iespēju mazināt plašos meža ugunsgrēkus, kuru rezultātā šajā gadā bojā gājuši arī vairāki desmiti cilvēku. Attīstot un veicinot krājas kopšanas ciršu izpildi skujkoku, īpaši priežu vidēja vecuma mežaudzēs, būtiski samazināsies pieejamais degmateriāls šādās mežaudzēs potenciālo ugunsgrēku gadījumos.

Apvienotajā Karalistē Skotijā projektu realizēja Mazo meža īpašnieku asociācija, kas veicina mazās mežizstrādes tehnikas pieejamību meža īpašniekiem.

Piedāvājumam ar pieprasījumu jābūt balansā, mākslīgi ceļot ciršanas apjomu, koksnes cenas kritīs

Kopumā **SIMWOOD** projektā izdarīti secinājumi, ka, palielinot koksnes ciršanas apjomus, palielināsies arī meža atjaunošanas apjomi, kurā savukārt iespējams izmantot selekcionētu un ātraudzīgu stādmateriālu, kas ilgtermiņā dos lielāku koksnes krājas pieaugumu. Iespējams arī iegūto koksni lietderīgāk izmantot, jo aptuveni 129 milj. m³ koksnes ES ikgadēji tiek izmantota zemas efektivitātes apkurei. Arī privāto mežu īpašumi Eiropā joprojām ir ļoti fragmentēti, kopumā Eiropā ir ap 16 milj. privāto mežu īpašnieku, ar vidējo īpašuma platību 13 ha, taču 65% īpašnieku mežu vidējā platība ir ievērojami zemāka – 2,7 ha.

Paneldiskusijā tika atzīts, ka koksnes mobilizācija jeb ciršanas apjoma kāpināšana nevar būt *mantra*, ko iniciē un virza valsts institūcijas. Pieprasījums jeb koksnes pārstrādes sektors ir tas, kas ar cenām nosaka nepieciešamo koksnes ieguves apjomu. Valsts iniciēts koksnes ieguves apjoma pieaugums būs priekšnosacījums zemām koksnes cenām Eiropā arī turpmāk. Taču jāatzīst, ka CO₂ emisiju samazināšana un bioloģiskās daudzveidības aizsardzības un saglabāšanas pasākumi koksnes ciršanas apjomu nākotnē var arī samazināt. Izaicinājums ES meža sektoram ir bioekonomikas attīstība, un tuvākajā laikā EK plānots pieņemt jaunu ES Meža stratēģiju.

Plašāka informācija par **SIMWOOD** projektu un tā rezultātiem pieejama www.simwood-project.eu. Projekta interneta vietnē izveidota **SIMWOOD** Informācijas sistēma, kurā apkopoti pētījumi un secinājumi no visām projekta dalībvalstīm.

Raimonds Bērmāns, MKPC

MEŽS IR ĢIMENES LIELĀ MĪLESTĪBA

Meža īpašnieks Kārlis Martinsons, viens no konkursa „Sakoptākais mežs” laureātiem, meža nozares gada balvas mazā “Zelta čiekura” ieguvējs, kopā ar kundzi Vizmu kopj mežu Limbažu pagasta *Liepziedos*.

Iepazīšanos ar Kārļa Martinsona mežu sākam pie meža takas, kur mūs kopā ar saimniekiem sagaida stirnu buciņš. Tas gan nav īsts, bet no zariem veidots gandrīz dabīgā lielumā, un no tālienes to var viegli sajaukt ar īsto. To saimniekam uzdāvinājusi Meža konsultāciju pakalpojumu centra konsultante Velga Senkovska. Tas nav nejauši, jo stirnas ir bieži viesi saimnieka mežā.

Sāka ar meža kopšanu

Saimniecībā ir 14 ha zemes, no tiem mežs – 10 ha. *Liepziedi* ir dzimtas īpašums, ko Kārlis Martinsons mantojis no tēva. Kad mežs atgūts īpašumā, bijis jā-sāk to kopt, jo vietām bijuši necaurejami džungļi. Mežs kopts un apsaimniekots mērķtiecīgi, veiktas sanitārās izlases, kopšanas cirtes, arī pa kādai kailcirtei, kur baltalkšņu vietā stādītas eglītes un bērzi. Mežs ir jākopj un jāaudzē, uzskata Kārlis Martinsons.

Tikko pēc īpašuma atgūšanas iestādīti bērzi, kas tagad krietni paaugušies un priecē apmeklētājus. Saimnieks katra nogabala apsaimniekošanai pieiet individuāli, piemēram, ieplakā, kur līdz Jāņiem stāv ūdens, mēģināts stādīt gan eglītes, gan bērzus, taču tie iznīkuši. Tagad iestādīti melnalkšņi, kas šajā vietā jūtas labi.

Saimnieks ir aktīvs semināru apmeklētājs, vienmēr ir informēts par jaunumiem

Foto: Maija Birkena - Dzelkalēja

Konsultante Velga Senkovska (no kreisās) ar Kārli Martinsonu un kundzi Vizmu Martinsoni pēc balvas saņemšanas

un atbalsta iespējām meža īpašniekiem. Rakstījis projektus un ar ES atbalstu kopis jaunaudzes, atzarojis egles. Īpašumu šķērso plata elektrolīnija, kuru saimnieks regulāri kopj, nopļaujot zāli un krūmus. To darot tādēļ, ka patīk kārtība, un tad varot labi redzēt meža dzīvniekus.

Nav jau tā, ka viss gājis gludi. Kā citviet Latvijā, *Liepziedu* īpašumu nav gājuši secen 2005. gada vētra, kas bija izgāzusi kokus vietā, kur pirms tam tika zāģēta malka. Kokus izdevies diezgan ātri izzāģēt, tad zaudējumi nav bijuši pārāk lieli. Pēc tam lielajās eglēs bija iemetušies mizgrauži un tās nācās nozāģēt. Labi, ka bija pieejams ES atbalsts un vietā varēja sastādīt bērzus. Tie tagad jau krietni paaugušies. Gadījies arī „iekrist” ar negodīgiem uzpircējiem, kas izzāģējuši kokus un naudu vēl tagad nav samaksājuši.

Pastaigu taka

Liepziedos ierīkota pastaigu taka apmēram pusotra kilometra garumā, kas vijas cauri īpašumam. To labprāt izmanto Ozolaines iedzīvotāji. Taka regulāri tiek izplauta, vasarā vismaz reizi nedēļā, bet slapjākās vietas tiek bruģētas ar akmeņiem, kas nolasīti turpat no lauka. Vietām ierīkotas atpūtas vietas ar vienkāršiem soliņiem un blukšiem, kur takas apmeklētājiem un pašiem atpūties un pavērot dabu. Taku īpaši iecienījušas māmiņas ar bērniem. *Liepziedu* mežu iecienījuši arī vietējie sēņotāji, un saimnieks to arī atļauj: „Lai vietējie nāk lasīt sēnes un ogas, ja pašiem vajadzēs, varam aizbraukt uz lielo mežu un tur salasīt.” Tomēr gadās arī, ka daži apmeklētāji mežā atstāj atkritumus un saimniekam pašam nākas tos savākt.

Kārlim Martinsonam mežs ļoti patīk. Viņš mežu mīl un kopā ar sievu Vizmu mežā iet gandrīz katru dienu. Ja kaut kas tur ir mainījies, to pamana. Ģimene mežu kopā arī stāda, ar špori novelkot taisnu līniju, lai viss ir kārtīgi un akurāti. Katra tukšā vieta mežā tiek aizpildīta, iestādot kādu stādu no pašu meža vai kokaudzētavā iegādātu. Mežs abiem ir sirdslieta. Gandarījumu sagādā skatīties, kā aug stādījumi, patīk vērot, kā kociņi stiepjas garumā, vai tāpat vērot dabu, it īpaši pavasarī, kad atmosfēra daba, plaukst lapas. Īpašums un mežs ir dzimtas īpašums, un tas ir uzdāvināts dēlam, kurš apņēmis turpināt iesāktu.

Konsultante Velga Senkovska meža īpašnieku pieteikusi konkursam, jo uzskata, ka „Kārlis ir viens no retajiem meža īpašniekiem, kurš ar tādu fanātisku entuziasmu rūpējas par savu meža īpašumu, lai to atstātu mantojumā nākamām paaudzēm”.

Sarmīte Grundšteine, MKPC

Foto: Mārtiņš Ailis

Kārlis Martinsons konkursa vērtēšanas komisiju sagaida takas sākumā pie izkoptās bērzu jaunaudzes

MEŽA KOPŠANA IR SAIMNIEKA SIRDSLIETA

Viens no Latvijas Meža īpašnieku biedrības organizētā konkursa „Sakoptākais mežs” laureātiem ir arī Burtņieku novada saimniecības „Liepas” meža īpašnieks Raitis Skujiņš. Viņa īpašumā ir 13,5 ha meža trīs dažādās daļās.

Saimniekam nav mežsaimnieciskās izglītības. Ikdienā Raitis Skujiņš ir autobusa šoferītis, vadā skolēnus, bet brīvajā laikā kopj mežu. Tā ir viņa sirdslieta. Tiklīdz ir kāds brīvs brīdis, saimnieks ķeras pie jaunaudžu kopšanas. Konkursam pieteicās, jo gribēja parādīt jaunaudzes, kas skaisti atjaunojušās ar egli, priedi un nedaudz bērzu.

Saimnieks mūs sagaida pie bērzu audzes. Tā kādreiz bijusi mitra un noēnota pļava, kuru nebija iespējams prātīgi apsaimniekot, pļaujot zāli, tādēļ saimnieks nolēma sastādīt bērzu mežēnus, kas izaugusi par skaistu bērzu audzi.

Pēdējā kailcirte 1,7 ha platībā atjaunota ar egli, kas rūpīgi kopta pat vairākas reizes sezonā. Lai nejausi nenozāgētu stādījumus, katrai eglītei pielikts mietiņš. Vienīgā nelaime, ka skaistā jaunaudze atrodas lielceļa malā un skaistās eglītes iekāro kādi garnadži.

ES projekta ietvaros saimnieks veicis jaunaudzes kopšanu 3 ha platībā un ļoti

Foto: Mārtiņš Alīts

Meža īpašnieks Raitis Skujiņš (vidū) lepojas ar izkoptām jaunaudzēm

lepojas ar rezultātu.

Aplūkojam jaunaudzi, kur kādreiz bijuši atstāti ozoli. Tie nu pieauguši un sāk traucēt jaunaudzei, kas jau sasniegusi 10 m augstumu.

Skaistās jaunaudzes, kur katrs stādīņš ir „izauklēts”, priecē pašu saimnieku un konkursa vērtēšanas komisiju.

Sarmīte Grundšteine, MKPC

AUGOŠU KOKU CIRSMU IZSOĻU PĀRDOŠANAS REZULTĀTI

Izsoļu portālā www.mezabirza.lv 2017. gada ceturtajā ceturksnī veiksmīgi noslēgušās 35 izsoles, kurās kopumā izdarīts 621 solījums. Līdz gada beigām paredzētas vēl pāris izsoles. Kopējā izcērtamā krāja pārdotajās cirmās ir 33 000 m³, kopā 140 ha meža platības. Gada noslēdzošajā ceturksnī cirsmu cenas visa sortimenta cirmās ir cēlušās. Tādējādi, atskatoties uz iepriekšējiem gada ceturkšņiem, novērojams tikai cenu kāpums. Cirsmu cenu apskats 2017. gada ceturtajā ceturksnī:

- Skuju koku cirsmu (skuju koki sastāvā vairāk par 70%) cenas svārstās no 29,80 līdz 52,01, 96 EUR/m³, vidējā svērtā cena **43,17 EUR/m³**.
- Jaukto cirsmu (skuju koku īpatsvars 40–60 %) cenu svārstība ir no 27,17 līdz 47,09 EUR/m³, vidējā svērtā cena **37,11 EUR/m³**.
- Lapu koku cirsmas (valdošās sugas: bērzs, apse un melnalksnis): no 12,56 līdz 37,33 EUR/m³, vidējā svērtā cena **24,33 EUR/m³**.
- Bērza cirsmu cena – **48,95 EUR/m³**
- Baltalksņa cirsmas – **11,01 EUR/m³**
- Apskatot 2017. gadu kopumā, jāsaprata – tas aizvadīts īpaši veiksmīgi cirsmu pārdevējiem. Gada laikā realizētas 110 izsoles, kurās izdarīti 1744 solījumi, kas, salīdzinot ar 2016. gadu, ir vairāk nekā dubults solījumu skaits.

2017. gadā izsolīts nedaudz vairāk kā 400 ha meža platības, kopumā ap 100 000 m³ koksnes. Naudas izteiksmē cirsmas izsolītas kopā par gandrīz 3 miljoniem EUR (2 86 7681 EUR). Pārdevēju ieguvums jeb starpība starp izsoles sākumcenu un nosolīšanas cenu ir vairāk nekā 500 000 EUR.

Dēžija Gabrāne-Vidze, Mezabirza.lv

PĀRDODOT CIRSMU IZSOLĒ, VINNĒJU

Aija Šūpole, Cēsaines puses meža īpašniece, bija nolēmusi pārdot izcirstānai paredzētos ap 4 ha gatavību sasniegušā egļu meža ap 1000 m³ apmērā. Saprotot, ka tas ir nopietns lēmums un uz spēles likts nopietns ģimenes kapitāls, dzirdēts arī par dažādiem krāpšanas gadījumiem, tādēļ meža īpašniece nolēma cirsmu pārdot izsolē. Un nekļūdījās, ieguvums bija ievērojams.

Aija Šūpole stāsta: „Vispirms izlasīju visu pieejamo informāciju internetā par izsolēm, arī forumos izpētīju atsauksmes. Izvēlējos meža izsoļu portālu „Meža biržai”, kas viesa lielāko uzticību. Paskatījos, kā notiek izsoles, kā tiek solīts, arī par kādām cenām tiek pārdotas līdzīgas cirsmas, jutu līdzī. Sapratu, ka varu uzticēties. Tad izstudēju izsoles noteikumus. Lai piedalītos izsolē, bija vajadzīgs iestīgot cirsmu, to izdastot, novērtēt kubatūru un noteikt izsoles sākuma cenu.

Pēc padoma vērsos LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrā (MKPC)

pie Madonas nodaļas mežsaimniecības konsultantes Mairitas Bondares, kas man palīdzēja ar padomu un visu ļoti labi izdarīja. Konsultējos arī MKPC centrālajā birojā ar Kārli Folkmani, kas palīdzēja noteikt sākuma cenu un ievietot cirsmu izsolei portālā.

Kad redzējām, ka cirsmu dabā brauc skatīties vairāki interesenti, sapratām, ka nebūsim kļūdījušies un mežs ir to vērts.

Sākoties solīšanai internetā, sazinājāmies ar dēlu un visi dzīvojām līdzī. Par nosolīto summu, kas ir gandrīz par 1/3 vairāk par sākuma cenu, esam gandarīti. Internetā izpētījām pircēju, vai varēsim uzticēties, kā arī apskatījām līguma paraugu, kas pieejams MKPC interneta vietnē. Tagad tikai jāparaksta līgums.”

Aija Šūpole nolēmusi nopietni pievērsties meža apsaimniekošanai un cerīgi vērtē mežu, kas tagad ir kopjams un ražu varēs iegūt pēc 20 gadiem, kad būs pienākuši pensijas gadi.

Sarmīte Grundšteine, MKPC

◀ 1. lpp.

Aktuāls ir biotopu kartēšanas jautājums. Mums ienākušas ziņas par negodīgiem darboņiem, kas izmanto situāciju, baidot meža īpašniekus un aicinot nocirst kādas platības, kad varbūt tas nemaz nebija tā plānots un tirgus situācija nav tā pati labākā. Mans personīgais viedoklis ir tāds, ka viens no risinājumiem, kā biotopu kartēšanas procesā rīkoties attiecībā pret meža zemju īpašniekiem, ir izmaksāt kompensāciju par kādas teritorijas noteikšanu kā aizsargājamo platību, ja saimnieciskā darbība tajā būs liegta. Ja ir aizliegums un man kāds ir gatavs par to adekvāti samaksāt, jo negūstu iespējamo peļņu, es uzturu šo biotopu un saudzēju to. Es domāju, ka tas ir risinājums.”

Par izmaiņām koku ciršanā

LLU Meža fakultātes profesors **Dagnis Dubrovskis** pastāstīja par pamatojumu, kāpēc būtu nepieciešami grozījumi MK noteikumos, un par to, kāda bijusi argumentācija, diskutējot par šiem jautājumiem. „Grozījumi tiek virzīti pēc Latvijas meža īpašnieku biedrības un Latvijas Kokrūpniecības federācijas iniciatīvas ar mērķi palīdzēt meža īpašniekiem brīvāk saimniekot sava meža īpašumā, normatīvo bāzi tuvināt jaunākajām zinātniskajām atziņām un tehnoloģiju iespējām kokrūpniecībā, kā arī atrast efektīvākus risinājumus meža apsaimniekošanai.

Ieguvumi meža īpašniekiem: paaugstinātos meža īpašumā esošā meža kapitālvērtība par 440 milj. eiro un ikgadējais peļņas potenciāls pieaugtu par 12 milj. eiro gadā. Tāpat izmaiņas veicinātu meža atjaunošanu ar saimnieciski vērtīgākām audzēm, kas ļautu bērniem un mazbērniem nopelnīt vairāk. Kaimiņvalstis (Zviedrija, Somija, Igaunija) to jau ir sapratušas ātrāk un veikušas izmaiņas savās normatīvajās bāzēs. Mums ir jāsaprot, ka runājam par Latvijas tautsaimniecības attīstību un Latvijas nākotni. Izmaiņas varētu skart tikai 0,6% no meža teritorijas, bet zaudējumi varētu būt ievērojami.”

ZM Meža departamenta Meža resursu un medību nodaļas vadītāja **Rīta Benta** pastāstīja, ka jautājums ticis ļoti rūpīgi analizēts, balstoties uz normatīvo aktu analīzi, zinātnieku pētījumiem, iesaistot daudzu institūciju pārstāvjus, interešu grupas, zinātniekus, ekspertus. Kopā strādājušas 26 darba grupas, klātesošos iepazīstinot ar sagatavoto likumprojektu.

ES atbalsts meža īpašniekiem

Lauku atbalsta dienesta (LAD) direktora vietnieks **Indulis Āboliņš** stāstīja par jauniem, piesakoties *Natura 2000* maksājumiem meža zemēm elektroniskajā pieteikšanās sistēmā (EPS). Pateicoties sadarbībai

ar VMD un DAP, veikti uzlabojumi datu bāzē. Meža īpašniekiem tagad ir iespēja vienkāršāk pieteikties un mazāk kļūdīties.

Operatīvā informācija par pieteiktajiem projektiem ELFLA LAP pasākuma „Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un meža dzīvotspējas uzlabošanā” 4. kārtā – jaunaudžu kopšanas aktivitātē iesniegti 2634 projekti kopsummā par 6,87 milj. eiro, kas ir par 1.87 milj. eiro vairāk, nekā bija piešķirtais finansējums izsludinātajā kārtā.

ZM Meža departamenta direktora vietnieks **Normunds Strūve** atzina, ka noteikumi par ES atbalstu mežsaimniecībai pamatā nemainās, bet katru gadu tiek precizētas atbilstošas lietas, kuras redzam kopā ar nozares pārstāvjiem. Nelieli grozījumi bija jau vasarā, tagad plānoti grozījumi normatīvajos aktos par ES atbalstu meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā, kas tuvākajā laikā varētu stāties spēkā.

Meža īpašniekiem Lauku attīstības programmas 2014–2020 ietvaros ir pieejams atbalsts zināšanu apguvei, konsultācijām, informācijai. LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centra direktors **Raimonds Bērmanis** aicināja meža īpašniekus izmantot iespēju un pieteikties bezmaksas semināriem, apmācībām un konsultācijām.

Valsts meža dienests – meža īpašniekam

Valsts meža dienesta (VMD) ģenerāldirektors **Andis Krēsliņš**: „Viens no parametriem, kas liecina, cik ātri un operatīvi VMD

izpilda meža īpašnieku vēlmes, ir ciršanas apliecinājumu izsniegšanas un meža inventarizāciju pievienošanas ātrums – vidēji 12 dienas. Tas ir pietiekami labs rādītājs.

VMD ir pievienojies principam „konsultē vispirms” ieviešanai praksē. Ja meža īpašnieki iegriežas mežniecībās, tiek sniegtas konsultācijas vispirms jau normatīvo aktu jautājumos. Ja meža īpašnieks nevēlas tikt ar lēmumu pieņemējiem – mežziņiem, tad dokumentus iesniedzot mežniecībā, obligāti nevajadzēs ierasties pašiem. No pagājušā gada sāka darboties jaunā Ģeogrāfiskās informācijas sistēma (GIS), un tiem meža īpašniekiem, kas ir noslēguši līgumus ar VMD, nav vajadzīgs ierasties mežniecībā personīgi. 2018. gadā plānojam VMD tīmekļa pakalpojumu paplašināšanu. VMD speciālisti konstatējuši slimības izplatīšanos ozoliem, kā rezultātā ozoli kalst un iet bojā. VMD aicina par šādiem gadījumiem ziņot meža aizsardzības speciālistiem, kā arī meža īpašniekiem būt aktīviem ziņojot par meža dzīvnieku nodarītajiem postījumiem mežaudzēs.

Biotopu kartēšana

Dabas aizsardzības pārvaldes (DAP) ģenerāldirektora vietniece **Gunta Gabrāne** informēja par ES nozīmes biotopu kartēšanas procesu, pirmās sezonas norisi, pašreizējiem rezultātiem un problēmsituācijām.

▶ 11. lpp.

Konferences laikā zālē izvērsās karstas diskusijas

Gunta Gabrāne, Dabas aizsardzības pārvaldes ģenerāldirektora vietniece

Andis Krēsliņš, Valsts meža dienesta ģenerāldirektors

◀ 10.lpp.

Pirms kartēšanas uzsākšanas izsūtītas 33 000 vēstules zemes un meža īpašniekiem, informētas arī pašvaldības, notikuši 38 informatīvi semināri, saņemts ap 3000 zvanu. Eksperti veica teritorijas kvadrantu apsekošanu, veiktas arī kontroles un sagatavots atzinums, kas liecina, ka eksperti strādājuši labi, sūdzības nav bijušas. Šogad bija plānots apsekt 183 kvadrantus, tas ir mazāk par 1/3 teritorijas, un no tā nevar izdarīt plašākus secinājumus. Lietavu dēļ neizdevās kartēšanā apsekt visu teritoriju, kas šogad bija plānota. Visvairāk apsekoti meži un virsāji. Ziemā notiek datu digitalizēšana un gatavošanās nākamā gada kartēšanai. Patiesā datu aina atklāsies pēc kartēšanas procesa.

Problēmsituācijas – bieži dati neatbilst situācijai dabā. Ja īpašumā tiks atrasti ES biotopi, meža īpašnieki saņems informāciju. Ir vietas, kur atrasti biotopi un kas ir jau iestīgotas ciršanai.

DAP saskārusies ar problēmu, ka projekta darbības tiek izmantotas, lai pastiežinātu meža ciršanu. Meža īpašnieki saņem vēstules, telefona zvānus ar aicinājumu pārdot cirsmas, īpašumus, kā draudu minot biotopu kartēšanu. Dabas aizsardzības pārvalde šajā sakarā ir vērsusies Datu valsts inspekcijā, kur šis jautājums tiek izskatīts. Meža īpašniekiem saņemot līdzīga rakstura vēstules, lūgums par to informēt Dabas aizsardzības pārvaldi.

Meža īpašnieku izaicinājumi

Par meža īpašnieku izaicinājumiem, struktūru, kooperāciju un izmaiņām normatīvajos aktos stāstīja Latvijas Meža īpašnieku biedrības izpilddirektore **Aiga Grasmāne**. „Meža īpašnieki ir liela sabiedrības daļa, ar savām interesēm, kuras mēs cenšamies pārstāvēt. Meža īpašnieku struktūra nav daudz mainījusies. Vēl joprojām ir relatīvi mazi privātie īpašumi, vidējā platība 10,6 ha, 91% meža īpašnieku pieder mazāk nekā 20 ha meža, līdz ar to kooperācijai ir būtiska nozīme. Katru gadu mazo īpašumu paliek mazāk, notiek konsolidācija. Ja Eiropā kooperācija starp meža īpašniekiem ir veiksmīga, tad Latvijā mēs esam labā sākumā, mums ir 6 kooperatīvās sabiedrības, reāli darbojas trīs. Tajās biedru skaits un apgrozījums palielinās, kas liecina par izaugsmi. Pagājušajā gadā mums izdevās panākt, ka nemainās nodokļu sistēma attiecībā uz augoša meža un kokmateriālu pārdošanu. Biedrība iestājas par to, lai meža īpašniekiem jauni aprobežojumi netiktu noteikti, par to nerunājot ar meža īpašniekiem.”

Konferences dalībnieki tika iepazīstināti ar aktuāliem mežzinātnes pētījumiem

Jānis Dūklavs, zemkopības ministrs

miem privātās mežsaimniecības atbalstam. LVMI „Silava” vadošā pētniece **Zane Lībiete** informēja par jautājumu „Mežsaimniecība meža un ūdens ekosistēmu mijiedarbībā. Interreg programmas pētījuma „Ūdens apsaimniekošana Baltijas mežos” praktiskie rezultāti”. Latvija ir viena no Baltijas jūras reģiona valstīm, tādēļ arī esam atbildīgi par Baltijas jūras vides stāvokli. Viens no vides ietekmējošiem faktoriem ir mežsaimniecība, un ir lietas, kas būtu jādara savādāk. Projekta mērķis ir samazināt barības vielu un dzīvudraba nokļūšanu ūdens tecēs un ūdenstilpēs mežsaimniecības darbību rezultātā. Projekta izstrādes rezultātā tiks sagatavots praktisks, meža īpašniekiem izmantojams rīku kopums (vadlīnijas, digitālās kartes, rokasgrāmata, videofilma, mobilā telefona aplikācija, demonstrējumu teritorijas, mācības u.c.) aizsargjoslu, meliorācijas sistēmu un bebru ietekmētu platību apsaimniekošanai.

LVMI „Silava” vadošais pētnieks **Andis Lazdiņš** stāstīja par tematu „Mežsaimniecības loma klimata izmaiņu mazināšanā”. Pasaulē attīstītās valstis ļoti strauji ir palielinājušas enerģijas patēriņu. ¼ daļa CO₂, kas atrodas atmosfērā, ir cilvēku radīta. Mums būtu jādara viss, lai mežaudzes būtu produktīvākas, jāierīko produktīvas mežaudzes un plantācijas marginālajās zemēs, jāaizstāj jauni energoefektīvāki materiāli no koksnes, jāaizstāj fosilais kurināmais ar biomasu, jāpalielina mežsaimniecības un kokrūpniecības energoefektivitāte, augsnes oglekļa uzkrājuma veidošana u.c. pasākumi.

Konferences ieraksts un diskusijas, kā arī prezentācijas pieejamas interneta vietnē www.mkpc.llkc.lv sadaļā Informatīvie materiāli.

Sarmīte Grundšteine, MKPC

MEŽA ĪPAŠNIEKI INTERESĒJAS PAR PLATLAPJU AUDZĒŠANU UN IZMANTOŠANU

Tradicionāli rudens sezonā daudzos novados notiek semināri meža īpašniekiem. Viens no pasākumiem oktobra sākumā notika Balvu novadā. To rīkoja Meža konsultāciju pakalpojumu centra Ziemeļaustrumu nodaļas mežsaimniecības konsultante Ginta Ābeltiņa sadarbībā ar meža īpašnieku Gunāru Buklovski.

Pasākumā, kas bija veltīts platlapju audzēšanai un izmantošanai, pulcējās ne tikai interesenti no tuvākās apkārtnes, bet arī ciemiņi no Kalsnavas, Bauskas, Līvāniem, Valkas un Vecumniekiem.

Semināra sākumā Ginta Ābeltiņa klātesošajiem pastāstīja par aktualitātēm, kas saistītas ar ES atbalstu meža īpašniekiem. Viņa uzsvēra, ka Lauku atbalsta dienests sācis projektu pieteikumu pieņemšanu.

Viena no atbalstāmajām aktivitātēm ir meža ieaudzēšana neizmantotās lauksaimniecības zemēs. Koku stādīšanas darbus varēs plānot līdz 20 hektāru lielā platībā. Tomēr jāatceras, ka, pirms Meža apsaimniekošanas atbalsta pasākumu plānu iesniegt Valsts meža dienestā, nepieciešams saņemt visus saskaņojumus no citām iestādēm. Piemēram, no vietējās pašvaldības un meliorētajās platībās no VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”.

Turpmāk meža ieaudzēšanu būs iespējams veikt, ja arī zemes lietojuma veids ir „pārējās zemes”. Saskaņā ar Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumiem, veicot platlapju jeb cieto lapu koku ieaudzēšanu, ozolu, ošu, vīksnu, gobu un kļavu skaitam jāsasniedz vismaz 1500 kociņi, rēķinot uz viena hektāra. To vidējais augstums brīdī, kad Valsts meža dienests veic pārbaudi, nedrīkst būt zemāks par 50 centimetriem. Svarīgi atcerēties, ka meža īpašniekam 5 gadus pēc jebkuras aktivitātes realizēšanas jaunaudzē jānodrošina pietiekams koptu koku skaits.

Ozolam nepieciešama gaisma

Par parastā ozola ekoloģiju semināra dalībniekiem pastāstīja Latvijas valsts mežzinātnes institūta „Silava” vadošais pētnieks, Dr. geogr. Māris Laiviņš.

Ozolu ģintī ir ap 450 koku sugu, kas izvietojušās uz ziemeļiem no ekvatora. Latvijas ozoli atrodas uz sa-

vas izplatības ziemeļu robežas. Mūsu klimatiskajos apstākļos viens no draudiem ir salnas, kas var negatīvi ietekmēt ozolu augšanu. Zīļu gadi atkārtojas ik pēc 4 līdz 7 gadiem. Suga ir gaismas prasīga, tomēr dzīves pirmajos gados ozoliem nepieciešams sānu noēnojums. Spēcīga mietsakne palīdz pretoties vētrām. Līdz 80 gadu vecumam koks pieaug garumā, pēc tam resnumā. Parasto ozolu tīraudzes Latvijā aizņem 2600 hektāru lielu platību, bet mistraudzes 7300 hektārus, kas kopā sastāda tikai 0,3% no Latvijas mežu platības. Ozolu audzes visbiežāk izvietojušās gāršās, vēra, slapjā vēra, slapjās gāršās un platlapju āreņa meža tipos, retāk damakšņā un lāna meža tipos. Veicot pētījumus, novērots, ka ozolu audzēs bieži vien ieaug parastās egles, kā arī liepas, kļavas, melnalkšņi un gobas. Paaugā jaunie ozoli nav atrodamī, tāpēc visticamāk šīs sugas nomainīs pašreizējās ozolu audzes.

Pēc ozolu koksnes ir pieprasījums

Par ozolu un citu koku sugu koksnes izmantošanu kokrūpniecībā pastāstīja LLU Meža fakultātes Kokapstrādes katedras vadošais pētnieks, Dr. sc. ing. Uldis Spulle. Viņš uzsvēra, ka pēdējos gados tirgū palielinājis koksnes pieprasījums. Tas saistīts ar ES struktūrfondu finansējuma pieejamību, kas veicina jaunu ražotņu veidošanos. Cietie lapu koki koksnes tirgū ir salīdzinoši nelielos

Uldis Spulle

Anna Āze

apjomas, tomēr pēc pārstrādes tie ir ar lielāko pievienoto vērtību. Tos izmanto augstas kvalitātes mēbeļu un grīdas dēļu ražošanā. Pēdējā laikā Latvijā nostiprinās mēbeļu ražošana, tāpēc arī nākotnē būs nepieciešami kvalitatīvi kokmateriāli.

Iespējams iegādāties ozolu sējeņus

Pasākumā piedalījās arī Žīguru meža muzeja vadītāja Anna Āze, kas 40 gadus nostrādājusi sēklu plantācijās.

Viņa atklāja, ka arī mūsdienās joprojām tiek vāktas ozolu zīles. No zīlēm audzē sējeņus, kurus var nopirkt podos. Tos var iegādāties AS „LVM Sēklas un stādi” kokaudzētavās Valmierā un Jelgavā. Viens tūkstotis divgadīgu sējeņu maksā 302 *euro*.

Anna Āze uzsvēra, ka iespējams izmantot ne tikai ozolu koksni, bet arī lapas. Tās savāc un izmanto, lai ārstētu strutojošas brūces. Ozolu lapas var izmantot kompostam, tomēr tad tās ir jājauc ar citu koku lapām. Aknu slimību gadījumos un caurejas ārstēšanai var izmantot ozolu mizu tēju.

Liela problēma, ieaudzējot ozolus, ir meža dzīvnieku izraisītie bojājumi. Annai Āzei ir sava pieredze. Devīņdesmitajos gados ozoli stādīti kādreizējā Katlešu mežniecības teritorijā. Lai aizsargātu kociņus, katram apkārt lika sietu. Ozolu stādījumā pavasarī, kad bojājumi kļūst intensīvāki, izvietoja putnu biedēkļus. Tajos iekāra drēbes, zeķes. Meža dzīvniekiem nepatika cilvēku sviedru smaka.

Ievārījums no ozolzīlēm

Seminārā viesojās arī Grigorijs Eniņš no Līvānu novada Turku pagasta.

Dr. geogr. Māris Laiviņš

Pirms dažiem gadiem viņam radusies diezgan traka ideja gatavot no ozolzīlēm ievārījumu. Šobrīd ievārījumu iespējams iegādāties ne tikai Latvijas tirgos, bet arī Vācijā un Austrijā. Kā zināms, ozolzīlēs ir kālijs, kalcijs, magnijs un B grupas vitamīni. Pievienojot citronskābi, cukuru un ūdeni, sanāk ievārījums. Pirms tam gan zīles ir jāizkaltē, jāizloba un jāsamal. Pagājušajā gadā Eniņš pārstrādājis ap 400 kilogramu ozolzīļu.

Vai ozoli ir jāatzaro?

Pasākuma otrajā daļā interesentiem bija iespēja iepazīties ar vietējā meža īpašnieka Gunāra Buklovskas ozolu un citu koku sugu stādījumiem lauksaimniecības zemēs.

To veidošana sāka jau pagājušā gadsimta deviņdesmitajos gados. Ozolu stādījumi pašlaik aizņem gandrīz 20 hektāru lielu platību.

Kā tas ierasts, apskates objektos sākās spraigas diskusijas. Sevišķi par atzarošanas nepieciešamību un pielietojamajiem paņēmieniem un instrumentiem. Meža īpašnieks Egons Matisāns atzina, ka, pēc viņa domām, atzarošanā labāk lietot grieznes, jo darba procesā mazāk nogurst roka, tās ir lētākas nekā motorzāģis, aizņem mazāk vietas un mazāk laika jāveltī apkopei. Mežkope Anna Āze piebilda, ka grieznes atstātā brūce būs kokam labvēlīgāka nekā motorzāģa atstātā. Tomēr vislabāk, ja koks pats atzarojas.

Raimonds Mežaks,

Mežsaimniecības demonstrējumu teritorija „Pūpoli”

Ginta Ābeltiņa,

MKPC Ziemeļaustrumu nodaļa

Grigorijs Eniņš

Ginta Ābeltiņa

MEŽA VELTES ZIEMĀ

Pirmajā momentā šķiet divaini runāt par meža veltēm ziemā, tradicionāli ar tām saprotam sēnes, ogas, riekstus. Taču, ja labi padomā, tie var būt gan materiāli, gan nemateriāli labumi.

Pastaiga pa mežu

Pastaigas pa mežu var būt viena no veselīgākajām nodarbēm, kas sniedz vienkāršu aizmiršanas, baudot svaigo gaisu, smaržas, skatus vai vienkārši putnu un citu dzīvnieku nomierinošas skaņas. Japāņi to esot nosaukuši par „meža peldi”, un kādēļ gan ne?

Japāņu zinātnieki atklājuši, ka uzturēšanās mežā uzlabo imūnās sistēmas darbību, normalizē asinsspiedienu, bet meža smaržas palīdz samazināt stresu. Anglijā noskaidrots, ka mežs un koki palīdz samazināt depresiju, savukārt pastaiga vai riteņbraukšana mežā var palīdzēt samazināt lieko svaru. Vācijā populāri ir bērnudārzi, kas atrodas mežā. Noskaidrots, ka bērni iegūst labākas izzināšanas spējas un ir veiklāki, kā arī iegūst noderīgas zināšanas par to, cik svarīgs ir mežs un daba. Tie ir tikai daži no ieguvumiem, katrā ziņā zaudētāji nebūsi. Laiks izmantot priekšrocību, ka Latvijā uz vienu iedzīvotāju ir 1,5 ha meža. Tas atrodas pavisam netālu un gaida tavu vizīti!

Egļu skuju terapija

Mazliet no vēstures. 1939. gadā Eiropā plosās karš, ir Ziemassvētki un veikalos sāk šā un tā trūkt. Svētku viesi kopā ar dāvanām atved arī toreiz zinātnieka Augusta Kirhenšteina rakstu, kurā viņš sakarā ar radušos vitamīnu deficītu iesaka plaši lietot, it sevišķi plaušu slimību ārstniecībā, egļu skuju novārījumu. Un pamāca, kā to darīt.

Egļu satur ēteriskās eļļas, dabiskās bioloģiski aktīvās vielas ar antibakteriālu un antimikrobu iedarbību, it sevišķi uz stafilokokiem, kuri izsauc bronhu – plaušu saslimšanas. Egļu skujas ir vērtīgs vitamīnu preparāts. Tas satur dzelzs, mangāna, vara un hroma sāļus. Skujas var savārtīt un dzert tējas vietā. To gatavo sekojoši: ņem 30 gramus svaigas egļu skujas (ēdamkaroti ar kaudzi), noskalo atdzesētā novārītā ūdenī, aplej ar 1 glāzi vārīta ūdens, vāra vēl 20 minūtes, izlaiž caur sietiņu un dienas gaitā dzer ar cukuru un medu. Mūsdienās tēju var uzlabot, piemēram, ar ingveru, citronu vai citu citrusaugli.

To lieto pie ilgstoša klepus, biežas saaukstēšanās, avitaminozes profilaksei. Pateicoties augstajam mikroelementu sastāvam, egļu skuju tēja uztur normālu vielmaiņu. Vārot tēju, reizē uzmanīgi 10 – 15 minūtes var ieelpot tvaikus. Ar skuju tēju var arī skalot kaklu, bet novārījumu lietot nomierinošām vannām. Tieši ziemā skuju kokos paaugstinās ārstniecisko komponentu koncentrācija, tāpēc aukstā laikā labāku „dakteri” par egli grūti atrast.

Tagad arī aptiekās nopērkams Latvijā ražots jau gatavs skuju dzēriena nātrijs hlorofilīns „Ho-Fi”, tomēr pašu gatavo-

tam dabas līdzeklim ir cita vērtība, un saņemams arī līdzekļu ietaupījums.

Egļu čiekuri un sveķi

Medicīnā izmanto vēl nenobriedušus čiekurus, kas ievākti līdz sēklu nobriešanai (no jūnija līdz septembrim), un sveķus. No egļu čiekuriem gatavo izvilcumu, ko lieto inhalācijai un kakla skalošanai. To pagatavo, aplejot 1 daļu sasmalcinātu čiekuru ar 5 daļām ūdens un vārot uz lēnas uguns 45 minūtes, ik pa brīdim samaisot, tad nostādina un nokāš. Izvilcums ir brūns, ar savelkošu garšu un skuju smaržu. Pieaugušam cilvēkam vienai inhalācijai nepieciešams 20–30 ml līdz 60–80° C atdzesēta novārījuma. Hroniska bronhīta gadījumā der egļu jauno dzinumumu vai jauno čiekuru novārījums pienā. To gatavo no 1 litra piena un 30 g sasmalcinātām drogām, izdzer 3 vai 4 reizes dienas laikā.

Inhalācijām var izmantot egļu sveķu un bišu vaska sakausējumu (1:1), kā arī var pagatavot ziedus. Ņem 25 g egļu sveķu, 25 g bišu vaska, 25 g augu eļļas. Silā līdz šķīšanai, pievieno 50 g propolisa, uzvāra. Ziedus izmanto ādas iekaisumu kopšanai, brūču dziedēšanai. Jāatceras, ka sveķus var iegūt tikai ciršanai paredzētiem kokiem.

Tautas medicīnā lieto egļu skujas, jaunus, skujotus zarus, čiekurus, sēklas, mizu un sveķus. Dažādas skuju koku receptes no skujām, pumpuriem un sveķiem visādām kaitēm uzgāju interneta vietnē www.termoflex.lv, taču tās var atrast arī citviet internetā, meklējot atbilstošus atslēgas vārdus.

Sarmīte Grundšteine, MKPC

TAUTAS TICĒJUMI PAR EGLI

- Sausu nomizotu egļu zaru pienāglo pie klēts vai citas ēkas sienas. Ja tas liecas uz zemi, būs lietus, ja uz augšu – sauss laiks.
- Egļu skuju kaisa istabā, lai iznīktu blusas.
- Ja dienas vidū egļu zari izskatās tumši, pie vakara būs skaidrs laiks.
- Ja ziemā egļu piesnigušas ar sniegu, sagaidāms putenis un pēc tam atkusnis.
- Ja ziemā zem eglēm piebīrušas skujas, gaidāma laba vasara.
- Kad eglēm daudz čiekuru, rudenī daudz un lieli kartupeļi.
- Ja pavasarī eglēm ir čiekuri galotnēs, tad nākamā vasara būs sausa, bet, ja čiekuri ir vairāk no apakšas, nākamā vasara būs slapja.
- Ja eglēm daudz ziedu, sagaidāma laba rudzu raža.

JAUNAUDZES JĀUZMANA NO MEŽA DZĪVNIEMIEM ARĪ ZIEMĀ

Ar veģetācijas sezonas beigām dzīve mežā neapstājas. Meža dzīvnieki turpina baroties, lai pārdzīvotu šo grūto gadalaiku. Dabā tā tika paredzēts, ka tieši jaunu kociņu skujas ziemas sezonā sniedz dzīvniekiem nepieciešamās barības vielas un vitamīnus. Bet meža īpašniekam kļūst aktuāls jaunaudzju aizsardzības jautājums.

Īsts mežsaimnieks ziemā savu jaunaudzi novārtā neatstās, it īpaši zinot, ka vienas ziemas laikā tā pilnībā var tikt nopostīta. Viena no nopietnākajām problēmām ir liels stirnu, briežu un aļņu blīvums. Visbiežāk tiek postītas priežu, apšu, cieto lapu koku un egļu jaunaudzes, bet vietās ar lielu pārnadžu skaitu arī bērza jaunaudzes, kas parasti tiek postītas ievērojami mazāk.

Kociņu apstrāde

Vienkāršākais un efektīvākais aizsardzības veids ir kociņu apstrāde ar kādu no repelentiem, kad kociņu galotnes, stumbri un sānu zari tiek apstrādāti ar augu aizsardzības līdzekļiem:

„*Plantskydd*”, kura sastāvā ir dzīvnieku asinis, pateicoties kuram pārnadži sajūt plēsoņas klātbūtni un jaunaudzei netuvojas;

„*Cervacol ekstra*”, kura sastāvā ir kvarca smilts, sajaukta ar līmi, kas dzīvniekam rada nepatīkamu garšu – smilts klātbūtni mutē, tādējādi dzīvnieks neturpina postīt jaunaudzi;

„*WAM ekstra*”, kura sastāvā arī ir kvarca smiltis, kas izslēdz iespēju, ka zvērs pierod pie produkta;

„*Trico*”, kura sastāvā ir aitu tauki, kas darbojas kā atbaidīšanas līdzeklis, balstoties uz izmantotajām smaržvielām un garšas piedevām.

Taču svarīgi atcerēties, ka repelentus lieto **tikai sausā laikā, kad gaisa temperatūra ir virs 0°C**, jo:

- līdzekļiem ir nepieciešams nožūt, pirms sācies lietus;
- nepieciešama pozitīva gaisa temperatūra, lai viela, ar ko apstrādā kociņus, aukstumā nesastingstu, lai būtu iespējams aizsardzības līdzekli uzklāt.

Lietainie laika apstākļi rudenī un sals ziemā ievieš savas korekcijas un liek meklēt alternatīvus veidus jaunaudzju aizsardzībai.

Var noderēt aitas vilna

Jaunu kociņu aizsardzībai var izmantot nemazgātu aitas vilnu, uztiņot uz ga-

lotnēm. To var darīt arī ziemā neatkarīgi no laika apstākļiem, jo vislielākie postījumi parasti tiek nodarīti no janvāra līdz marta beigām. Vilna atbaida dzīvniekus no jaunajiem kociņiem gan ar smaku, gan ar garšu. Specifiskā smaka, kas piemīt nemazgātai aitas vilnai (kūts un sviedru), atbaida dzīvniekus no jaunaudzēm.

Salīdzinājumā ar citām metodēm aitas vilnas šķipsnu uztīšana koku galotnēs un sānu zaros ir darbietilpīgs process, taču tas veicams jebkuros laika apstākļos. Šo metodi var izmantot, lai aizsargātu jaunu kociņu galotnes līdz 1,5 m augstumam. Svarīgākais ir pasargāt tieši centrālā dzinuma galveno pumpuru, to nenotīnot pārāk stingri, lai netraucētu augšanu, un pārāk vaļīgi, lai neaizpūš vējš.

Aizsardzībai izmantotā aitas vilna netiek ne ar ko apstrādāta, tāpēc dzīvnieku veselību tai nevajadzētu apdraudēt, ja vilna tomēr tiek norīta.

Medības un pielūžņojums

Medības ir efektīvs veids, kā regulēt pārnadžu blīvumu. Bet ne tikai dzīvnieku skaita samazināšana var palīdzēt. Tikpat svarīgi ir sadarboties ar vietējiem medniekiem, lai nepieļautu dzīvnieku piebarošanu un laizāmā sāls izvietošanu jaunaudzju tuvumā. Ierobežojumi piebarošanas vietu ierīkošanai ir noteikti MK noteikumos Nr. 1483 „Savvaļā dzīvojošo medījamo dzīvnieku piebarošanas noteikumi”, aizliedzot, bez rakstiskas saskaņošanas ar zemes īpašnieku, barotavas un sāls laizītavas ierīkot vietās, kas atrodas tuvāk par 100 m no priežu un egļu jaunaudzēm, kas nav sasniegušas 5 m augstumu, un apšu

jaunaudzēm, kas nav sasniegušas 10 m augstumu, kā arī šajās audzēs.

Arī ar pareiziem mežsaimniecības paņēmieniem daudz var panākt jaunaudzju aizsardzībā. Ievērojamus bojājumus apšu jaunaudzēm var nodarīt brieži un aļņi, savainojot stumbrus, tādēļ veicami pasākumi iespējamā kaitējuma novēršanai, piemēram „pielūžņojuma” veidošana audzes kopšanas laikā, aizcērtot apsi krūšu augstumā un nolaužot, tā padarot jaunaudzi grūti caurejamu.

Citi riski

Izņemot pārnadžu postījumus, ir arī citi riski, kuriem pakļautas jaunaudzes ziemā. Jaunus bērzus apdraud sniega un ledus bojājumi, jo īpaši – nekoptās jaunaudzēs, kur stumbri ir izstīdējuši. Pret šo risku var cīnīties, vienīgi veicot retināšanu laikā, kad konkurences ietekmē nav sākusies kociņu izstīdēšana. Situācijās, kad tā jau ir sākusies, kopjot ar mazāku intensitāti un plānojot kopšanu uzreiz pēc 30. jūnija – laika, kad putni beidz perēt un savas gaitas uzsāk dzīvnieku mazuli, tādā veidā iedodot izkoptiem kociņiem maksimāli ilgu laiku pieņemt spēkā un nostiprināties, līdz sniega un ledus sega tos mēģinās saliekt.

Nevajavag aizmirst arī par savlaicīgu agrotehnisku kopšanu pirms ziemas. Zālaugu sagulšanās uz kociņiem var izraisīt skuju koku stādu bojāeju, zem seguma var izveidoties labvēlīgi apstākļi sēnīšu slimību attīstībai un veicināt graužēju bojājumus. Reizēm pietiek ar zāles nomīdīšanu apkārt kociņiem, lai tiem būtu lielākas izredzes veiksmīgi pārziemot un ieguldījumi, kas tika izdarīti meža atjaunošanā, atmaksātos.

Jekaterina Blauna, MKPC

TAGAD FSC VIETNE ARĪ LATVIEŠU VALODĀ

FSC vietne tagad ir pieejama arī latviešu valodā! Turpmāk ieinteresētās puses un Latvijas sabiedrība varēs apmeklēt FSC vietni, lai uzmeklētu uzticamu un tiešu informāciju par FSC organizāciju, tās vēsturi, vīziju, misiju, sertifikācijas veidiem, kā arī ar FSC saistītām aktualitātēm dzimtajā valodā.

Jāatzīmē, ka šīs vietnes saturs nav identisks ar FSC International vietni angļu valodā, kurā joprojām atrodama vispilnīgākā informācija par organizācijas darbību. Tomēr būtiskāko pamatinformāciju turpmāk varēs lasīt latviski.

Vietne noderēs ne tikai tiem, kas paši grib uzzināt par FSC, bet arī tiem uzņēmumiem un organizācijām, kuras vēlas iekļaut informāciju par FSC savās mājaslapās vai informēt citus par FSC un ieguvumiem, izvēloties FSC sertificētus produktus. Tagad, ja vēlaties saviem pie-

gādātājiem, sadarbības partneriem vai citām ieinteresētajām pusēm ziņot par FSC un kādēļ jums tas ir būtisks, nav nekas vienkāršāks, kā pateikt šīs vietnes adresi:

<https://lv.fsc.org/lv-lv>

Uz FSC vietni latviešu valodā var nokļūt, arī pārlūkā ievadot ierasto adresi fsc.org, kur varēs izvēlēties:

- apmeklēt FSC International vietni angļu valodā,
- apmeklēt FSC vietni latviešu valodā vai
- uzmeklēt FSC pārstāvniecības citās valstīs.

FSC ir globāla bezpeļņas organizācija, kas izveidota, lai veicinātu atbildīgu meža apsaimniekošanu visā pasaulē. FSC dod iespēju uzņēmējiem un patērētājiem veikt apzinātu izvēli meža produkcijas iegādē. Tādā veidā, iesaistot tirgus dinamikas spēku, FSC rada pozitīvas pārmaiņas.

Imants Krūze, FSC pārstāvis Latvijā

MOBILAJAI LIETOTNEI JAUNS NOSAUKUMS – LVM GEO MOBILE

AS „Latvijas valsts meži” (LVM) izstrādātā mobilā lietotne „LVM meža kartes”, kas ļauj orientēties dabā, izmantojot atrašanās vietas noteikšanas funkcionalitāti, kā arī saņemt darba uzdevumus un ar tiem saistīto ģeotelpisko informāciju, ir ieguvusi jaunu nosaukumu – LVM GEO Mobile.

Nosaukuma maiņa saistīta ar lietotnes attīstību un tās iekļaušanu mūsu klientiem pieejamajā LVM ģeotelpisko informācijas tehnoloģiju produktu un pakalpojumu kopā LVM GEO. Līdz ar jauno lietotnes versiju mainījies ne tikai nosaukums, bet arī ir bū-

tiski papildināts tiešsaistes fona karšu klāsts.

Tagad lietotnē pieejama ne tikai LVM fona karte un satelītkarte, bet arī ortofoto karte, ortofoto karte infrasarkanajā spektrā un zemes reljefa modelis. Pagaidām lietotnes jaunā versija pieejama tikai Android OS lietotājiem, bet aktīvi strādājam arī pie jaunākās iOS versijas.

LVM GEO Mobile lietotne bez maksas pieejama Google Play veikalā un Apple App Store, taču pagaidām ar nosaukumu „LVM meža kartes”.

LVM informācija

IZDOTA JAUNA BROŠŪRA „MĀCIES GUDRI SAIMNIEKOT MEŽĀ”

Brošūra „Mācies gudri saimniekot mežā” vairāk paredzēta meža īpašniekiem iesācējiem. Brošūrā grafiskā, vienkārši uzskatāmā un saprotamā veidā skaidroti meža audzēšanas pamatprincipi. Brošūras tēmas: Mežs un meža uzbūve; Galvenās koku sugas; Galvenie mežaudzes parametri un Meža apsaimniekošanas cikls.

Brošūru izdevis LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs ar Meža attīstības fonda atbalstu kā izdevuma „Lauku Lapas” pielikumu. Šogad izdota pielikuma 1. daļa, nākamgad plānots izdot turpinājumu, kas kopā būs kā meža rokasgrāmata – uzskatāms un moderns mācību līdzeklis meža īpašniekiem.

Brošūra būs pieejama un to varēs saņemt kopā ar izdevumiem „Lauku Lapas” un „Čiekurs” LLKC un MKPC birojos, kā arī elektroniski interneta vietnēs www.mkpc.llkc.lv, www.llkc.lv

LLKC MEŽA KONSULTĀCIJU PAKALPOJUMU CENTRS

Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag.,
Ozolnieku nov. LV3018

Tālr. 63050477, fakss 63022264
e-pasts: mkpc@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju un pakalpojumu centrs,
Izdevumu iespiešanai sagatavoja Sarmīte Grundšteine,
tālr. 63050477, mob. 29133563

Makets: Dzintars Melnis

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV-3018

Vieta	Vārds, uzvārds	Tālrunis
Sigulda	Laila Šestakovska	28323647
Liepāja	Maruta Progulbicka	20226697
Saldus	Maruta Pragulbicka	20222041
Krāslava	Jānis Dzalbs	26459513
Limbaži	Jānis Zvaigzne	28307178
Ludza	Ludvigs Karvelis	29411165
Madona	Mairita Bondare	28381176
Preiļi	Astrīda Rudzīte	26410476
Rēzekne	Valda Meijere	28692818
Iecava	Agris Kauliņš	26498315
Aizkraukle	Jekaterīna Blaua	26534704
Jēkabpils	Jānis Sēlis	26465432
Jelgava	Ieva Doniņa	26352648
Dobeles	Ieva Doniņa	26352648
Gulbene	Ginta Ābelīte	26117578
Kuldīga	Valdis Usne	26438175
Talsi	Valdis Usne	26438175
Valmiera	Andris Vīrs	26108426
Apmācību centrs "Pakalniņi"	Danuta Kiopa	26141853